

Тюбешу

Юрий КОКОВ:

Биз барыбыз да адамланы жашаулары кьолайлы болур ючюн ишлейбиз

КъМР-ни Башчысы Юрий Кокков озгъан шабат кюн Правительствону ююнде республиканы Парламентинде кьргюзюлген политика партиаланы регион бьлюмлерини таматарлары бла тюбешгенди.

- Кесигиз билгенликден, айырыула боллукь кюнне артык кеп заман кьалмагъанды - жаланда бир ыйыкь. 18 сентябрьде биз РФ-ни Къырал Думасыны жетинчи чакъырылууна депутатланы айыргъандан сора да, жер-жерли самоуправление органлага депутатла да сайларыкьбыз. Аны себепли айырыула аллы ишле кеп торлюдоле. Бек башы уа - биз аланы тийишлисича, бийик даражада, ачык халда бардырыгъа борчлубуз. Айырыула партиала ючюн угъай, жамауат ючюн кьуралгъанларын да унутургъа жарарыкь туйюлдо, - дегенди республиканы Башчысы Юрий Кокков, тюбешуно ача.

Андан сора да, Юрий Александрович бу магъаналы ишге хазырлануу бююнлюкде тап, бир торлю чырмаусуз бардырылгъаны ючюн да жыйылгъанлагъа ыразылыгъын билдиргенди.

- Бизде, битеу кьыралны субъектлериндеча, айырыула аллы кампания кьуралыпды. Кесигиз билгенликден, партиала кьырык алты боладыла, парламент партиала уа бизде бешиде. Къабарты-Малкьарда хазырлануу тап этеди. Ол а партиаланы, аланы башчыларыны да жууаплыкьларыны ангылагъанларыны хайырынданды. Мында, кьыралыбызны бир-бир субъектлериндеча, тапсыз ишле, насыпха, жокьдула. Бу болумда былайда олтургъанланы кьыйынларын белгилерге тийишлиди. Ала регионда, саулай дуняда да бола тургъан ишлени ангылайдыла.

Айырыула жетишимли боша-

лыр ючюн да ала кьолдан келгенни аямалыкьларына ишекликим жокьду. Хау, кесамат да барды. Ол да керекди, аланы да ангыларгъа боллукьду. Къалай-алай болса да, хорлагъанла, хорлатханла да кеслерин тап жюрюторге борчлудула. Айырыу-чула уа партиалагъа, ала кьргюзген адамлага да тийишли багъаны кеслери берликдиле. Биз а власть органланы жанындан партиаланы ишлерине чырмаулыкь этерик туйюлбюз.

Дагъыда кьайтарып айтама, барыбыз да адамла ючюн ишлейбиз, аланы жашаулары кьолайлы болур ючюн. Баш борчубуз республикада жашагъанланы муратларын толу ачыкьлауду, - деп, республиканы Башчысы айырыула бир торлю чырмаусуз ишлерине ышаннганын чертгенди.

Андан сора да, Юрий Кокков партиаланы келечилеринден хар айырыу-чугъа ала кеслерини программаларын тынгылы ангылатырыкьларын излегенди.

Дагъыда айтырыгъым, айырыулагъа не кьадар кеп адам барса, партиаларыгъыз ючюн да ол кьадар кеп кьол кьторюлюкьду. Республикада, кьыралда да бола тургъан ишлеге уллу кьллюлюкь этмегенле, насыпха, асламдыла. Айырыу-чула кезиуа партиалагъа, ала кьргюзген оюмланы жаяргъа излегенле да чыгаргъа боллукьдула. Хау, хар адам кесини акьылын билдиринер эркинди, алай кьагъа жаяргъа суйегенлеге уа онг бериллик туйюлдо.

Терроризмге, экстремизмге да жол жокьду. Биз ол затланы этюп бошагъанбыз. Не да этип республикада тынчлыкьлы жашауу сакъларыкьбыз. Энтта да кьайтарып айтама, биз барыбыз да биригип, республиканы халкьыны монглугъу, тынчлыкьты ючюн ишлерге керекбиз, - деп бошагъанды сезюн Юрий Александрович.

Избирком да битеу партиалагъа, ала гитче, уллу да болсунла, бирча тап онгла жараш-

дырыгъын айтханды. Гитче партиаланы, ала жангы кьуралгъанладыла, сансыз этип кьоньргъа жарарыкь туйюлдо. Нек дегенде аланы сатырларын да акьыллы, тюз оюм этген, тынгылы предложенияла чыгаргъанла бардыла.

Республикада айырыу кампанияны баргъанына багъа бере, Къабарты-Малкьарда «Единая Россия» политика партианы регион бьлюмною башчысы Натби Бозиев, «Справедливая Россия» партиядан Владимир Кебеков, «Зелёные» партиядан Сафарби Шхагасоев да властыланы жанындан бир торлю кьысылулкь сынамагъанарын эмда оппозиционери жанларын да законсуз ишле чыкмагъанларын белгилегенди. Тюбешуе КъМР-де айырыу комиссияны председатели Вячеслав Гешев да кьатышханды.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

ПАРЛАМЕНТ

Журтла салыргъа хакьсыз жер юлюшлени беруню низамы тохташдырылгъанды

КъМР-ни Парламентини спикери Татьяна Егорованы башчылыгъында республиканы законла чыгарыуучу органы президиумну кезиуло жыйылыу болгъанды. Депутатла жыйырмадан аслам вопросну сюзгендиле.

Биринчиден, «КъМР-де граждандланы бир-бир кьауумларына жашау журтла ишлетирге жер юлюшлени хакьсыз бьриуно юсюнден эмда КъМР-ни Жер кодексини 14-чю эм 17-чи статьяларына тюзетиули юслеринден» 2011 жылда 20 декабрьде

ны беш жылдан он жылгъа дери созаргъа оную этилгенди. Жашау журт кьырал эселге алыннгандан сора ол эесине хакьсыз бериледи, мекам бит-диримлеген эсе да, - дегенди депутат.

Президиумну келечилери ишчи кьауум кьураргъа онуюлашхандыла. Нальчик шахарны жер-жерли самоуправление советини законодательный башламчылыгъын ол сюзерикди. Законнга тюзетиуле аны ишини эселперине кере кийирилликдиле.

Депутатла «КъМР-де 2017 жылда пенсиячылага социальный телеули тохташдырыр мурат бла жашау этерге жетерик ача-

чыгарылгъан 121 номерли республикалы закону 2-чи статьясына тюрлюнюле кийириуно юсюнден» закону проектин кьаралгъанды.

Жыйылгъанланы аны бла шагъырей эте, Аграрный политика, экология, табийгъатны хайырылануу эм жер халла жаны бла комитетни башчысы Мокьсалань Кемал айтханыча, документде жашау болумларын игилендирге керек болгъан граждандланы сайлауу низамы белгиленнгенди. Алай бла, Къабарты-Малкьарны эмда муниципал кьуралуулары иелигинде болгъан жер юлюшлени хакьсыз кимге бериллиги тохташдырылгъанды.

- Экономика болуму эмда адамдан тилекле кеп болгъанларын эсге алып, жер арендагъа берилген болжал-

ны бек аз елчмени юсюнден» закону проектин тинтгенди. Социальный политика, уруну эм саулукь сакълау жаны бла комитетни башчысы Хусейн Кажаров айтханыча, «РФ-де жашау этерге жетерик ачаны бек аз елчмени юсюнден» Федерал закону 4-чю статьясыны 4-чю пунктуна кере, Къабарты-Малкьарда 2017 жылда пенсиячылага жашау этерге жетерик ачаны бек аз елчмени 8242 сомда тохташдырылгъанды. Алай бла, «РФ-де кьырал социальный болушлукьну юсюнден» Федерал закону тийишлиликде, андан аз алгъанлагъа кьошакь халда социальный болушлукь этилликди.

2017 жылда пенсиячылага жашау этерге жетерик ачаны бек аз елчмени озгъан жылны эселперине эмда КъМР-ни Экономиканы айнытуу министерствосуну келир жыл потре-

бител товарланы багъаларына тохташдырган прогнозуна кере саналгъанды. Законопроект 2016 жылда кюз арты сессияны планына кийирилгенди эмда жууаплы органланы бла организацияланы кьарауларына берилгенди. Тынгылы тинтилгенден сора проект Парламентни пленар жыйылыуларындын биринде сюзюлюкьду.

Парламентарийле Федерал законлагъа эсгертиули эмда РФ-ни субъектлеринде коллегаларыны законодательный башламчылыкьларын да тинтгенди. Аланы арасында уа РФ-ни Административ бузукьлукьланы кодексине предпритияланы бла энчи иели бизнесменлени кьырал эселге салыуу низамына тюзетиуле эм баша башламчылыкьла бардыла.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

ПРАВИТЕЛЬСТВО

Къырал тапдыргъан амалланы толу хайырланыргъа

КъМР-ни Правительствосуну жыйылыуунда «РФ-де эллини ышаннгылы айнытуу юсюнден» кьырал программа КъМР-де кьалой толтурулгъанын сюзгенди. Аны юсюнден докладны премьер-министрини биринчи орунбасары - эл мулк министр Сергей Говоров этгенди.

Ол айтханыча, республика бу программагъа 2014 жылдан бери кьатышды. Биринчи кезиуде жаланда бир подпрограммасына кирген эсек, быйыл а кьырал болушлукьну алты тюрлюсюн алабыз. Ол санда элдеде специалстлени жашау журтла бла жалчытуу, суу ызланы жангыртуу, фельдшер-акушер пунктланы ачыу эм башхаланы.

2016 жылда бу программаны чеклеринде 81,7 миллион сом бьлюннгенди, ол санда федерал бюджетден 45,3 миллион сом. «Алай биз кьырал берген

онгланы толусунлай хайырланмайбыз. Аны заказчылары муниципал власть органладыла, сиз жеригизде проблемаланы аны болушлукьну бла кетериге боллукьсуз», - дегенди ол.

Сергей Говоров программаны «Эллилени башламчылыкьлары» деген бьлюмно болгъанын да эсгергенди, алай бизни республика анга кьатышмайды. Быйыл аны жашауда бардырыгъа ачаны Къарачай-Черкес, Ингушетия да алгъандыла. Аны чеклеринде эллиле, кемчилликлени белгилеп, документле

хазырлап, аланы кетериге ача кьоллу болаллыкьдыла.

Андан сора да, республика муниципал жолланы тапландырыу жаны бла программагъа да кьошулмагъанды. «Быйыл а Дагъыстанга аны чеклеринде 92 миллион сом берилгенди», - деп чертгенди докладчы. Жер-жерли власть органланы бу программагъа тири кьатышдырыр мурат бла Правительство, методика материалла жарашдырып, аланы районланы таматарларына олшгенди.

Премьер-министр Мусукланы Алий «РФ-де эллини ышаннгылы айнытуу» программаны болушлукьну бла кемчилликлени кетериге онг болгъанын айтханды. «Бююнлюкде система жокьду, биз биринчи кьаллай жумушла-

ны толтурургъа, кьайсыларын а болжалгъа салыргъа боллукьну тохташдырмагъанбыз. Аны хатасындан а ишибизни качество жокьду», - дегенди эмда методика материалла кемчилликлени кетериге мурат бла берилгенлерин чертгенди.

Алий Тахирович «Эллилени башламчылыкьлары» деген подпрограмманы юсюнден да айтханды. Анга кере, сьз ючюн, кир-кипчик жыргъа жер керекди деп шагъатлыкьгъа документлени кьргюзтсегиз, бу жумушка ача алаллыкьсыз, дегенди премьер-министр эмда бу ишини система халда бардырыгъа чакъыргъанды.

АБДУЛЛАХЛАНЫ Фатима.

АЧЫЛЫ

Спортзалгъа - олимпиада чемпионну аты

Кеп болмай Дыгулыбгьей элли 9-чу номерли школунда боксула жаруу бардырырча зал ачылгъанды. Ол технология кабинетни мурдорунда кьуралгъанды. Атала бла анала бир айны ичинде кеси кьарулары бла анга ремонт этип бошагъандыла. Бахсан шахар округну администрациясы уа керек ин-

вентарь бла болушханды. Спорт бла аслам адам кюреширча, озгъан эки жылда шахарда кеп иш этиледи. Жууукь заманда самбодан, грэпплингден, кьол туйюшден, дзюдодан да зала ачыллыкьдыла.

- Бююнлюкде спортзалланы ачылуундан эсе да бегирик сабиллени юйретирича кадрланы

хазырлауула уллу магъана берирге тийишлиди. «Жарсыугъа, тренерлени иш хакьлары азды. Ол себепден иги специалстлени чакъырыргъа кьбюсюнде онг табылмайды», - дейди шахар округну администрациясыны башчысы Хачим Мамзегов.

Келе тургъан жылда Бахсанда жангы спорткомплекс ишлени-

рикди. Аны документациясы хазырды. Кьурулушу бардырыргъа ача да табылыкьды. Мекамгъа быйыл Бразилия Олимпиадада Россейни келечилеринден биринчи алтын майдал алгъан бахсанчы Беслан Мудрановну аты аталыкьды.

Бизни корр.

Гъайыт намаз, алгъышлаула, саугъала

12 сентябрьде битеу ислам дуня бла бирге Къабарты-Малкьарны муслиманлары да бек уллу байрамдан бирин - Къурманны белгилегенди. Ол кюн Нальчик-де Ара межгитде кьууанчлы гъайыт намаз этилгенди. Узазны республиканы муфтийини орунбасары Алим Симажев бергенди.

Ол кюн халкьны байрам бла алгъышларгъа межгитге КъМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасары Владимир Битоков шагъарей этгенди. Анда уа Къурман мамырлыкьны, халаллыкьны, жандаурулукьну, юйор адетлеге кертиликни белгиси болгъаны чертилгенди. Власть органланы бла дин биригуули араларында кьуралгъан хайырлы байламлыкьла мындан ары да келишиулюкьно, халкьларыбызны бирлигин сакъларгъа онг берликле-

Президенти Владимир Путини алгъышлауу окупгъанды. КъМР-ни Башчысы Юрий Кокков этген чакъырыуу бла жыйылгъанланы Владимир Битоков шагъарей этгенди. Анда уа Къурман мамырлыкьны, халаллыкьны, жандаурулукьну, юйор адетлеге кертиликни белгиси болгъаны чертилгенди. Власть органланы бла дин биригуули араларында кьуралгъан хайырлы байламлыкьла мындан ары да келишиулюкьно, халкьларыбызны бирлигин сакъларгъа онг берликле-

рине ийнаннганын билдиргенди республиканы Башчысы.

Гъайыт намаздан сора уа муслиманла бир бирлерин алгъышлагъандыла. Терееде болуучусула, сабилеге байрам кьуралгъанды. Межгитде солуу школну сохталары Къурманны тарыхыны юсюнден гитче спектакль кьргюзтгенди.

Андан сора жашчыкьла бла кьызыкькьла исламны жорукьларына аталгъан конкурска да кьатышхандыла. Анда хорлагъанлагъа уа эсе кьаллыкь саугъала берилгенди. Бу оюлагъа кьатышхан сабийчикле барысы да татлы ашарыкьла бла саугъалангъандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

ЖАЗЫЛЫУ АЧЫЛГЪАНДЫ

2017 ЖЫЛНЫ БИРИНЧИ ЖАРЫМЫНА

Бизни индексбиз - 51532

Хатерлилик

Жандауурлукъ концерт, жоллада къркбуусузлукъгъа къайгырыулукъ

Бу конлде Нальчикде бардырылган жандауурлукъ концертте КъМР-ни сыйлы артисти Сати Казанова, республиканы

тубеген чурумлагъа эс буруп, «Дорога - символ жизни» деген битеуроссей сабий эстафетагъа къошулгандыла. Водительлени

халкъ артистлери Дима Былан бла Черим Нахушев, Катя Лель, КВН-де ойнаган Елена Борцева да къатышхандыла. Бу байрамны ала ёксюз къалган сабийлеге жоралагандыла. Анадан сора да, жырчыла, мадинала жорюген жолда

адамгъа заран тюшюрмезге, сакъ болургъа чакъыргандыла. Сати Казанова уа абаданла, сабийлерине жолда ахшы юлго болуп, аланы тюзлюкге, игиликге юйретилерин тилегенди. Ызы бла уа эстрадаыни белгилеу артистлери туугъан

республикаларыны жол болумларын тап халгъа келтириу жаны бла кеслерини оюмларыны, тилеклерини плакатлагъа

жазгандыла, халкъ жаратхан жарыкъ чыгармаларын да эшитдиргенди.

ТЕМУККУЛАНЫ Амина,

МЕДИЦИНА

Эки саусузгъа стентирование этилгенди

КъМР-ни Къан тамырлагъа бакъган арасында аякълада атеросклерозну эндоваскулярный амал бла операция этип кетерирча онг барды. Бююнлюкде республикадан эки саусузгъа стентирование этилгенди, деп билдиредиле КъМР-ни Саулукъ сакълау министрствосундан.

Саусузлагъа быллай диагноз салыннгандан сора биринчи жылда окъуна кеплеге ампутация этерге тошеди. Алай ауушханланы саны 20 процентге жетеди. Аны ючюн аякъланы къан тамырларыны стентированиясы не жаны бла да файдалы болады.

сю кесин билдирмей турургъа боллукъду. Аны ючюн къан тамырларыны иничгергенлерин заманында тинтирге керекди.

Сёз ючюн, пациентледен бири башым, жорегим ауруп бек къыйналама деп келгенди. Анга къарагъаныбызда, аякъларында къан тамырлары иничгергенлерин керебиз. Къыйналгъаныны сылтауу да ол эди. Созмай операция этгенбиз. Бусагъатда аны саулугъу игиге айланганды, -дейди Акбашева.

Бизни корр.

Жетишим

Аперим, Аминачыкъ!

Арт жыллада тукъум тарыхха сейир ёсе барады. Хар инсан да ата-бабаларыны юслеринден эшитирге, билдирге да сюедиле. Аны юсюнден школлада да айтылады. Къырала даражада конкурсла окъуна къурадалыла.

Анда айтылганнга кере, аны жуууклары Къарагъа, Малкъарда да эки туугъан къарындашладан жайылгандыла.

Алайды да, таулу къызчыкъны ишине къырала даражада сый берилгенди. Аперим Аминачыкъгъа, анга болушханлагъа да!

Бизни корр.

Тырнауаууну 29-чу номерли гимназиясыны биринчи классыны окъуучусу Хаджиланы Амина да Россей даражада бардырылган, «Моя родословная» деген эришиулене биринде алчыланы санына киргенди. Сёзсюз, анга жуууклары, устазлары да бек къууангандыла.

Андан сора да, къызчыкъны ишинде бююнлюкде тукъумуну атын айтдырган ахшы адамларыны юслеринден да жазылады. Хаджилада уа аз туюлдуле аллай жашла, къызла. Сёз ючюн, дуняны бек бийик таууна чыкъган Азор, КъМР-ни прокуратурасында Юстицияны тамата советниги Фатима, дагъыда бир къауум адам.

Жазаргъа, окъургъа энди юйрене турган сабийчик аллай уллу иш этгенине сейир

Футбол

Тёрт турда - юч хорлам

Республикалы футболдан чемпионатыны 22 турунда тизмине бек тюбюнде тургъан командада жерлери бла алышынганларын белгилеп айтырчады. Бютюнда бек декабрьден бери оюну бла «Кенже» команда сейирсиндир келеди. Ахыр тёрт турда ол юч кере хорлагъанды, ол анга уллу жетишимди. Кеп болмай «Адиюхну» орунунда

туруп, таблицаны бек тюбюнде ёргерек чыкъганды.

кубогуну финалистлери да бошалууда кеслерин къалай кёргозтюрюклер сейирди. «ЛогоВАЗ» бла «Союз-Сармаково» да ыйых кюн ойнагандыла. Эки команда да хорламла бла финалгъа таукел келедиле.

КъМР-ни чемпионатыны баш дивизионуну командаларыны турнир таблицалары

Команда	И	В	Н	П	РМ	О
1 «Автозапчасть» Бахсан	22	19	2	1	80-19	59
2 СК «Союз-Сармаково» Сармаково	21	16	2	3	79-34	50
3 «Кахун» Кахун	22	15	5	2	72-31	50
4 «Тэрч» Терек	22	15	3	4	58-29	48
5 «Велес» Къарагъач	22	12	2	8	63-58	38
6 «Нарт» Нарткъала	22	11	2	9	53-53	35
7 «Бедик» Аргудан	22	11	1	10	49-44	34
8 СК «Атажукинский» Атажукино	22	9	5	8	51-54	32
9 «ГорИс-179- Кавказкабель» Прохладный	22	8	2	12	46-50	26
10 «Псыгансу-ДА-ДОУ» Псыгансу	20	7	5	8	37-44	26
11 «ЛогоВАЗ» Бабугент	22	6	3	13	51-76	21
12 «Баксан» Бахсан	22	6	3	13	39-78	21
13 «Спартак-Нальчик»	21	5	4	12	41-41	19
14 «Родник» Псынадаха	22	5	3	14	44-66	18
15 «Кенже» Кенже	22	4	0	18	39-84	12
16 «Адиюх»Адиюх	22	3	2	17	28-69	11

«Бахсан» иши да тюзелдирге ушамайды. Команда бир бири ызындан беш матчыны къытдырганды. Эсепле да сейирге къалдырчадыла: «Кахун» - 1:6, «Кенже» - 2:4, «Спартак - Нальчик» - 0:8, «Родник» - 0:5, ЛогоВАЗ» - 2:8.

23-чю турну бек сейирине уа ыйых кюн ётерик матчына сарнаргъа боллукъду. Таблицада ючюно барган «Кахун» кесинде Сармаководан «Союз» бла тюберикди. Къонакъла, кючлерин жыйып, республиканы былыргы чемпионун хорласала, КъМР-ни кубогуну жуууклашырыкъдыла.

22-чи турну эсеплери:
«Кенже» - «ГорИс-179 -Кавказкабель» - 2:1
«Тэрч» - «Нарт» -3:0
«Велес» - «Адиюх» -1:0
«Автозапчасть» - Псыгансу-ДА-ДОУ» - 3:0
СК «Союз - Сармаково» - «Бедик» - 4:2
СК «Атажукинский» - «Кахун» - 0:3
«ЛогоВАЗ» - Бахсан» - 8:2
«Родник» - «Спартак - Нальчик» -1:0

Виктор ШЕКЕМОВ.

КъМР-ни Билим беруу, илму эм жаш тёлуюн ишлери жаны бла министерствосуну коллективи педагогика илмуланы кандидаты, кеп школ дерсликлени автору **ЭРЖИБОВ Аслан Кошевични** дуниядан кетгенине уллу бушуу этип жууукларына бла ахлуларына къайгы сёз бередиди. Алим-методист Аслан Кошевич жашаууну кыркъ беш жылын КъМР-ни билим беруу системасында ишлеуге жоралаганды. Жетишимли урунган ючюн ол «Сыйлыкны белгиси» орден, беш майдал, КъМАССР-ни Баш Советини Президиумуну Сыйлы грамотасы, «Халкъ жарыкъландырууну отличниги» белги, ВЦСПС-ны сыйлы грамотасы бла да сауғаланганды, Дагъыстан АССР-ни сыйлы устазыды.

Аслан Эржибов жамауат ишчилени, публицистлени эм литературоведлени араларында тийишли жерни алганды, Къабарты - Малкъарда, андан тышында да сыйы - намысы юрюген инсанладан эди ол.

ТИНТИУЛЕ

Китап окъуу ёмюрюгюзню узайтырыкъды

Кафканы «Метаморфозы» чыгъармасын окъуп, Габриэль Гарсия Маркес жазыучу боллукъма деген эди. Хемингуэини уа Лев Толстойну «Война и мир» романы кёллендиргенлей турганды. Хар инсанда да китапла башха-башха сезимле туудурадыла. Алай ала кёбюрек жашаргъа уа болурламы? Бу соруугъа жууапны Йельск университетни алимлери излегендиле. Ала энчи тинтиу да бардыргандыла: онеки жылны ичинде китап окъуу бла узакъ кёбюрек жашайдыла. Былайда иш тинтилгенлени къолайларында, усталыкларында, билимлиликлеринде туюлду, алимле битеу бу затланы эсге алгандыла. Сора уа недеди? Аны сылтауун «Комсомолка» ачыкларгъа юрешгенди.

а уа къыйын жашау халладан чыгъаргъа болушадыла. Адамла ол амаллагъа туюнедиле, сора китап окъугъан кезиуленде кеслерин къыйнаган проблемалардан къутуладыла, психоаналитикада анга «катарсис» дейдиле. Андан тышында, ала жаны болумлагъа юйренирча сынам да жыйдыла. Окъумаган адамдача болмай, китапны суйген инсан эсин дуняны игирек таныугъа бурды, къыйын кезиулеге башха кёзден къарайды. Анга кере мыйыны ичинде тканьланы байламлыклары игилендиле. Ол а адамны къартлыгында да эсин сакъларгъа болушады. Къысхасы, не къадар кеп окъусакъ, эсибиз бла ол къадар кеп жашарыкъды.

ди. Окъугъан инсан а кеси оюмла этеди - суратлау сёз сагыш этдиреди, айнытхан этеди. Нени окусагъыз игиди? Мен оюм этгенден, мыйыны дайым ишлетген чыгъармаланы. Жангыз да логикалары бла интеллектлери угъай, метафизикалары да болган китапланы. Сёз ючюн, Честертонну «Вечный человек» къыйыны, Достоевскийни, Толстойну, Гогольну, Пушкиниси а къалай?! Адабият мыйыгъа тюз да сапёрчады - алыкъа боллукъ осал затладан къутулургъа болушады.

ан адамла оюмлу болганлары, нени да эслеринде иги турханлары белгиледи. Къартлыкъда унутуучу болмазгъа эм иги профилактика назмуланы кёлден биллиуду. Сора, адабият чыгъармаланы окъуу - ол башха адамланы сынауы да болган китапланы. Сёз ючюн, Честертонну «Вечный человек» къыйыны, Достоевскийни, Толстойну, Гогольну, Пушкиниси а къалай?! Адабият мыйыгъа тюз да сапёрчады - алыкъа боллукъ осал затладан къутулургъа болушады.

Бу сынаугъа 3600 инсан къатышханды. Эсепле уа былай болгандыла: китапланы суйгенле аланы окъумагъанладан кёбюрек жашайдыла. Былайда иш тинтилгенлени къолайларында, усталыкларында, билимлиликлеринде туюлду, алимле битеу бу затланы эсге алгандыла. Сора уа недеди? Аны сылтауун «Комсомолка» ачыкларгъа юрешгенди.

«Китапланы дайым окъуу жашау халларыбызгъа бютюн жууаплы болургъа кёллендиреди, - деп оюм этеди биология илмуланы доктору, геронтолог Алексей Москалев. - Ол узакъ ёмюрлюкюкге келтирген баш жорукълардан бириди. Аслам окъугъанланы билимлери игирекди, аланы файдалары да кёбюрекди. Ала саулукълу жашау бардырадыла, игирек ауузланадыла, кеслерине терк-терк къаратадыла, медицина болушукъну заманында излейдиле.

«Издательле кеслери бу темагъа тинтиле бардырмагъандыла. Аны ючюн кеп окъугъан кеп жашарыкъды деп таукел болалмайды, - дейди **шёндогюлю литератураны «ЭКМО» атлы бёлуюно директору Ольга Аминова.** - Алай биз кёргенибизни айталыкъбыз - эсибизни тас этмес ючюн, мыйыбызны ишлетип турургъа керекбиз. Былайда сёз жангыз да логика, метафизика, юйренуу бла байламлы задачаларны тамамлау юсюнден бармайды. Тынч, ырахатлы китап окъуу бу борчун неден да иги толтурады. Позияны суйген, ангылагъ-

ан адамла оюмлу болганлары, нени да эслеринде иги турханлары белгиледи. Къартлыкъда унутуучу болмазгъа эм иги профилактика назмуланы кёлден биллиуду. Сора, адабият чыгъармаланы окъуу - ол башха адамланы сынауы да болган китапланы. Сёз ючюн, Честертонну «Вечный человек» къыйыны, Достоевскийни, Толстойну, Гогольну, Пушкиниси а къалай?! Адабият мыйыгъа тюз да сапёрчады - алыкъа боллукъ осал затладан къутулургъа болушады.

Егор АРЕФЬЕВ,
«Комсомольская правда» газет.

Къаллай чыгъармала хайырлыдыла?

Сергей Тишков, АСТ басма юйно баш редактору:
-Тюрлю-тюрлю китапланы окъургъа керекди, алай аланы араларында классика да болусу: Антуан де Сент-Экзюпери - «Маленький принц», Рэй Брэдбери, къарындаш Стругацкийле. Харкюнлюк проблемалардан солургъа фантастика болушурукъду: Джон Толкин, Филип Пулман.

Шёндогю жазыучуланы чыгъармаларына да эс буругъуз: Донна Тарттны «Щегол» романы бек сейирди (ол Пулицеровский сауғаны лауреатыды), Захар Прилепин «Обитель» («Большая книга»). Сёлешиу эм жазыу тилигизни байыкъландыругъа уа «премиальный» литература игиди, ол къайда, къаллай болумда да хайырлы боллукъду.

Александр Ушаков, РАН-ны Дуняа литератураны А.М. Горький атлы институтуну баш илму ишчиси:
- Литература - адамны насыбыны бир кесегиди. Инсан абадан жылларында Толстойну, Пушкинни, Блокну, Маяковскийни окъуп башласа, ала анга жаны куч береди. Алгъаракълада, ауръуанымда, Гогольну «Мёртвые души» чыгъармасын жангыдан окъуп чыкъгъанма. Ызы бла уа - Сервантесни «Дон Кихотун». Ары дериде аланы кеп кере окъугъан эдим. Ала кёлуюм кётюрорча къарыу бергендиле, ол а жашууну узун этерге болушады.

«Издательле кеслери бу темагъа тинтиле бардырмагъандыла. Аны ючюн кеп окъугъан кеп жашарыкъды деп таукел болалмайды, - дейди **шёндогюлю литератураны «ЭКМО» атлы бёлуюно директору Ольга Аминова.** - Алай биз кёргенибизни айталыкъбыз - эсибизни тас этмес ючюн, мыйыбызны ишлетип турургъа керекбиз. Былайда сёз жангыз да логика, метафизика, юйренуу бла байламлы задачаларны тамамлау юсюнден бармайды. Тынч, ырахатлы китап окъуу бу борчун неден да иги толтурады. Позияны суйген, ангылагъ-

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал
РЕДКОЛЕГИЯ:
ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редакторну орунбасары)
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редакторну орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь)
МОКЪАЛАНЫ Зуухра (культура бёлуюн таматасы)
ТИКАЛАНЫ Фатима (жамауат-политика жашау бёлуюн таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:
Редаторну приёмный - 42-63-01.
Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. КОРРЕКТОРЛА - 42-63-52.
РЕДАКЦИЯНЫ БЁ.НОМЕРЛЕРИ:
Жамауат-политика жашау - 42-24-02, 42-67-68.
Культура - 42-75-82, 42-66-76.
Социальный-экономика - 42-66-73, 40-59-18.
Жангылыкъла эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окъуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм реклама - 42-37-94.
Энчи корреспондент - 42-68-72.
Тилманча - 40-28-97. Бухгалтерия - 42-30-87.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла къагыт жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала арткъа къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланган материаллада айтылган оюмла редакцияны оюму бла кезимезге болушукъду. Алада айтылган хар зат кучин Россей Федерацияны Басманы юсюнден законна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.
Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машина бла жазылган 5-6 бет) кеню алмайды.
Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиниклерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июньда регистрация этилгенди.
Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла къырал комитетини компьютер служба кызматкерлери этилгенди.
Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Налчик шахар, Ленин атлы проспект, 33
Газетлени ислерине тапдыруу ючюн КъМР-ни почта связыны федеральный Управленисы жууаплыды. Телефонна: 76-01-28, 76-01-10
Газетлени розницагъа сатуу ючюн КъМР-ни «Роспечать» акционер обществосу жууаплыды. Телефон: 42-69-34

Номерге графикте кере 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салыннганды
ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГЪАРГАНЛА:
Муусукаланы Сакинат - дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретары орунбасары;
Зезаланы Лида - (1,2-чю бетле), Гезаланы Валентина - (3-4-чю бетле) - корректорла.
Тиражы 2100 экз. Заказ № 1447
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕС:

360000, Налчик шахар, Ленин атлы проспект, 5
электрон почта: elbor_50@mail.ru